

Cooperem en la diversitat 2014

L'autoafirmació en el lleure: decidir sobre el que volem i el que no

Treball en xarxa dels àmbits dels joves i de la diversitat funcional a Ciutat Vella

---

El projecte

Cooperem en la diversitat

El projecte Cooperem en la diversitat es va iniciar l'any 2012.

Organitzat inicialment pel Casal de Joves Palau Alós, la Comissió de Persones amb Diversitat Funcional del Casc Antic i el Districte de Ciutat Vella, la voluntat és treballar en xarxa cercant la col·laboració d'entitats i serveis juvenils i de l'àmbit de la diversitat funcional del districte i de la ciutat.

La finalitat és reflexionar, conjuntament amb els joves, sobre les situacions que es troben les persones amb diversitat funcional, apropar-nos a les situacions quotidianes que viuen al nostre entorn, i entrar en diàleg amb elles sobre dificultats, oportunitats i altres capacitats que han descobert a partir de la seva discapacitat.

Quan parlem de diversitat funcional, ens referim a les persones que presenten diferents capacitats a nivell físic, intel·lectual, sensorial i/o per trastorn mental.

Donada la diversitat d'orígens de la ciutadania a Ciutat Vella, també volem crear mirades i relacionar diversitat funcional i orígens diversos, per poder apropar-nos a les situacions quotidianes que viuen tant aquí com als seus països d'origen les persones immigrants amb diversitat funcional, i també per sensibilitzar sobre els seus drets, deures, capacitats i oportunitats.

El projecte compta amb diferents tallers i activitats i s'enfoca des del dret als drets, al voltant de la celebració, el dia 3 de desembre, del Dia Internacional de les persones amb discapacitat.

L'any 2014 hem participat i/o col·laborat la Residència Vigatans de la Fundació Apip-Acam, l'Associació Sòcio-Cultural Ràdio Nikòsia, l'Associació d'Oci Inclusiu Saräu i l'Associació Amputats Sant Jordi (que formen part de la Comissió de persones amb Diversitat Funcional de Casc Antic), el Punt JIP de Ciutat Vella, el Centre Ocupacional Sínia, l'Associació per a Joves TEB del Raval, el PASSIR de Ciutat Vella, i els equips de Franja del Raval i del Casc Antic.

Les Jornades d'enguany han ofert diferents propostes (exposició, tallers, espai de diàleg, festa) per treballar amb els joves **“L'autoafirmació en el lleure: decidir sobre el que volem i el que no”**.

Hem reflexionat amb ells sobre el dret a decidir sobre el que volem i el que no volem en els espais de lleure, sobre com tenir recursos personals per poder, de forma empàtica amb els altres, expressar les nostres opinions, decisions, emocions, sentiments, especialment davant del grup d'amics.

Hem parlat amb els joves sobre la necessitat i el dret de tots nosaltres a comunicar-nos des de la nostra única i original forma de ser, sentir i pensar, apropant-nos de forma tranquil·la a nosaltres mateixos, a partir de la diversitat de cada un -sexual, funcional i d'origens-.

A l'Espai de diàleg hem continuat debatent sobre el dret a comunicar-nos i a establir relacions afectives, i a gaudir de la sexualitat des de la diversitat de cada un de nosaltres, aportant noves oportunitats des de la diferència i des del respecte a la dignitat de cada un de nosaltres, ampliant la taula rodona realitzada l'any 2013.

Espai de diàleg

“Les relacions afectivo-sexuals dels
joves, també amb diversitat
funcional, en espais de lleure”

Programa

1. Benvinguda, presentació i dinamització de l'Espai de Diàleg: Sr. Edgar Vinyals, President de l'Associació d'Oci Inclusiu Saräu.
2. Lectura del poema "Mans entrelaçades" de la Maria Clemente, a càrrec de Josep Carrilero, membre de la Comissió de Persones amb Diversitat Funcional del Casc Antic.
3. Temes i ponents:
  - **L'atenció a les persones amb diversitat funcional en l'àmbit de l'afecto-sexualitat**, per Maria Clemente de l'Associació Tandem Team Barcelona.
  - **La garantia del dret a la sexo-afectivitat a persones tutelades amb diversitat intel·lectual**, per Maite Garcia de l'Entitat Tutelar ASPANIN.
  - **La intervenció enfront l'abús sexual en infants i joves amb diversitat funcional**, per Laia Alamany de la Fundació Vicki Bernadet.
  - **Una aproximació a l'atenció de la sexualitat dels joves i les joves amb problemes de salut mental**, per Lucia Estrella Serra de l'Associació Sòcio-Cultural Ràdio Nikosia.
4. Debat

Imatge 1: La taula rodona al Casal de Joves Palau Alós.

Presentació

Aquest any continuem treballant la temàtica de l'any passat: la protecció del dret a la sexo-afectivitat de les persones que presenten diversitat funcional, al llarg de la vida, fent especial èmfasi en les relacions afectives-sexuals dels i les adolescents i dels i les joves.

Aquest vol ser un espai per promoure el debat, entre professionals, familiars i/o persones adultes, complementant les visions i coneixements.

I ho fem des de l'enfocament del "dret als drets", al voltant de la celebració del Dia Internacional de les persones amb discapacitat, que se celebra el dia 3 de desembre.

D'acord a la Convenció Internacional dels Drets de les Persones amb Discapacitat, ratificada per Espanya l'any 2008, cal treballar per la defensa del dret a les relacions afectives i a la salut sexual i reproductiva, tal i com indiquen els articles 1, 23 i 25.

Treballem aspectes concrets: la figura de l'assistent sexual, el paper de les entitats tutelars davant del dret a la sexo-afectivitat, com actuar davant una situació d'abús sexual a un infant o jove amb diversitat funcional i l'acompanyament a la sexualitat als joves amb trastorn mental.

L'atenció a les persones amb diversitat funcional en l'àmbit de l'afecto-sexualitat

A càrrec de Maria Clemente, gerent de Tandem Team Barcelona i psicòloga especialitzada en neurorehabilitació per l'Institut Guttmann.

Tots som sexe des de que naixem

La Maria fa un recorregut per la filosofia de Tàndem Team Barcelona entitat que desenvolupa, entre d'altres, els següents serveis: Tàndem Travel, Tàndem Style i Tàndem Intimty.

Tàndem Intimty s'ha creat per aquelles persones amb diversitat funcional que desitgen tenir una trobada íntima i volen expressar-se sexualment. La seva funció és fer de pont entre dos persones que volen compartir un moment eròtic. Parteixen de la constatació de que "Tots som sexe des de que naixem" i es centra en facilitar el servei d'assistent/a sexual o l'acompanyament íntim i sexual.

Els seus principis són:

- Els éssers humans no fem sexe, som sexe, som sexuats des del moment en què naixem.
- Hi ha tants tipus de sexualitat com d'éssers humans.
- Una carícia, una mirada o una relació genital poden donar el mateix tipus de plaer en funció del moment, de la persona o del lloc on es realitzin.
- No podem separar la sexualitat de l'emoció o de la identitat d'un ésser humà. Si neguem la condició sexuada d'una persona l'estem negant com a persona.
- Creiem que una persona que s'expressa sexualment té millor qualitat de vida.

L'assistència sexual que promouen no pretén tenir un efecte terapèutic específic, més enllà de l'efecte saludable que el sexe pot tenir en qualsevol ésser humà.

Explicar que la entitat promou aquest programa funcionant com a pont entre la persona amb diversitat funcional física/intel·lectual/mental i la figura de l'assistent/a sexual. Pensant en el benestar de les persones, l'assistència sexual actua dins de l'exercici de la sexualitat pensant en que el sexe no s'assisteix, és viu.

Perfil de l'assistent/a sexual

L'Associació Tàndem Team selecciona persones que volen realitzar funcions d'assistent/a sexual, i que lliguen amb la filosofia de l'entitat. En general solen ser persones del món professional de l'àmbit social o mèdic o d'altres. Poden ser persones formades o no en l'assistència sexual però sobretot, molt conscients de les necessitats que comporta la diversitat funcional i amb un perfil de persona que mostra interès per créixer, compartir, donar i rebre.

Funcionament del “donar i rebre” afectiu

El funcionament és el següent. Tàndem Team rep la demanda de la persona que vol ser assistida. Llavors, Tàndem Team s'ocupa de triar la persona assistent/a sexual més adequada i inclús de formar-la si hi ha alguna necessitat específica de la persona demandant a tenir en compte. Un cop s'ha trobat la persona ideal per cobrir l'assistència es dona una primera cita en un lloc públic per a una primera presa de contacte, realitzant-se així la primera entrevista d'expectatives on es mira d'arribar a un bon acord en referència als límits de l'assistència sexual, la durada, el cost i les preferències íntimes. Un cop passat aquest primer contacte amb èxit per ambdues parts, es passa a la següent etapa on la trobada ja serà íntima.

Tàndem Team realitza un acompanyament als assistents sexuals: en formació, en immersió progressiva i treballant la transferència emocional i donant visibilitat a la figura professional.

El programa està creixent a bon ritme: només fa un any i mig que es va iniciar i ja cobreix bona part de Catalunya. Cada dia hi ha més gent que compta amb aquest donar i rebre afectiu. Alhora s'ha implantat a altres territoris: País Basc i València.

Edgar Vinyals recull com la Maria ens ha introduït en el concepte de que “TOTS SÓM SEXE DES DE QUE NAIXEM” i com hi ha persones a qui durant la vida no se’ls hi reconeix aquest fet. Hi ha conflicte entre el ser, el viure, la qualitat de vida i la vida de qualitat. Alhora reforça la mirada a la sexualitat com reconeixement del propi cos i com a reconeixement del reconeixement que rebem de l'altra, des del respecte.

La garantia del dret a la sexo-afectivitat a persones tutelades amb diversitat intel·lectual

A càrrec de la **Sra. Maite Garcia**, tècnica del Serveis de Tutela i d'Assessorament Social d'Aspanin.

Tutelatge al servei de la dignitat

La Maite ens parla de les persones amb diversitat intel·lectual tutelades que viuen en els centres Aspanin, o bé en altres centres. L'Associació Aspanin es va constituir a l'any 1966, comptant amb 48 anys d'experiència. L'any 1992 va signar la primera tutela i actualment tutelen 75 persones. Es treballa amb el principi de dignitat i respecte i no discriminació per promoure el desenvolupament personal.

La Declaració universal dels drets humans, en el seu article 2 indica: ***“Les persones amb necessitat de suport tenen els mateixos drets que tothom”***. Encara es celebra el Dia Intencional per recordar aquests principis, a dia d'avui.

A nivell sexual aquests drets es concreten en el dret a l'expressió sexual emocional-íntima (comunicació, contacte), a la privacitat i intimitat (del seu cos, de les seves dades), a rebre informació i educació sexual, a relacionar-se amb iguals i pròpia per l'edat, a explorar el cos i les possibilitats de plaer i benestar, a rebre protecció per maltracta, abús o risc de patir-lo, dret a formar parella, a escollir l'estat civil i a la planificació familiar.

No oblidem que tot ésser humà té unes limitacions i unes capacitats; l'important és tenir oportunitats i que els drets no es quedin en paper mullats.

Tutelatge de persones amb diversitat intel·lectual: protegint el dret a la sexualitat

Referent al tema de la sexualitat entre persones amb diversitat intel·lectual tutelades, l'entitat tutelar posa al servei de les persones tots els mitjans perquè es puguin donar relacions íntimes fora del centre ja que aquestes persones sovint comparteixen habitacions.

La Maite també ens comenta que els tutors no decideixen res en aquesta activitat, només estan per donar suport a les parelles a que puguin gaudir d'una relació amb tota intimitat. El tutor/a només pren decisions en el cas de que la persona amb diversitat intel·lectual no pugui assumir-les, o bé comportin un risc.

Les famílies han de donar el consentiment de que es puguin produir aquestes trobades íntimes i en molts casos és la mateixa família qui denega la possible trobada. En aquest punt és on s'ha d'avançar i demanar la col·laboració de les famílies perquè els seus familiars puguin gaudir d'una sexualitat el més digne possible.

Els serveis que presta l'entitat tutelar per garantir el dret de a sexoafectivitat són:

- Acompanyament,
- Formació: treballar en taller la sexoafectivitat,
- Recerca de recursos que garanteixin respecte: material pornogràfic, bordells...
- Oci: en el servi d'oci és molt important afavorir les relacions interpersonals i que en pugin gaudir.
- Oferir espais d'intimitat per les persones tutelades. Es treballa molt en xarxa, perquè les persones que viuen en llars residència i residència puguin gaudir de la seva intimitat, ja que els centres residencial o altres espais institucionals no sempre garanteixen aquesta intimitat.
- Facilitat els suports que requereixen les persones per garantir el dret. Es treballa molt en xarxa.

Edgar Vinyals recull com la Maite en ha parlat de que des d'ASPANIN ofereixen el servei de tutela al servei de la dignitat de la persona tutelada. Ens ha demanat que l'acompanyem a repassar els drets de les persones amb diversitat funcional, introduït el concepte d'intimitat, de la importància de la vida privada, i de la importància dels espais i els contextos dignes i saludables afavoridors de la comunicació i l'intercanvi.... En conclusió, que la persona amb diversitat funcional intel·lectual pugui definir el que vol amb llibertat com oportunitat de ser i créixer, oferint els suports que requereixi en aquesta tria, des del respecte a la llibertat i a l'autodeterminació.

La intervenció enfront l'abús sexual en infants i joves amb diversitat funcional

A càrrec de la **Sra. Laia Alamany**, tècnica de la Fundació Vicki Bernadet.

Trencar el silenci

La Fundació Vicki Bernadet neix el 1997 amb l'objectiu d'oferir atenció especialitzada a les persones adultes que han patit abusos sexuals en la seva infància i/o adolescència i que no disposaven de cap servei específic ni a la xarxa pública ni a la privada. El 2006 es constitueix com a Fundació per tal de donar una resposta més àmplia i completa a la tasca que fins llavors s'havia realitzat com a associació d'àmbit català, i així poder actuar tant a la resta de l'Estat espanyol com a països en vies de desenvolupament. Després de més d'una dècada de treball, la Fundació s'ha consolidat com a centre que atén de manera integral i especialitzada l'abús sexual.

La Fundació promou la millora de la qualitat de vida de les persones, especialment l'ajuda de tot tipus i la defensa dels interessos d'aquells col·lectius en risc o situació d'exclusió social com són les dones víctimes d'agressions sexuals o qualsevol altra forma de violència de gènere, els i les joves i dones que requereixen suport per a la seva integració socio-laboral, i la promoció de les persones amb discapacitat física, psíquica i/o sensorial per facilitar la seva integració social.

La Laia ens ha donat dades punyents per demostrar que si la sexualitat amb discapacitat és un tabú, l'abús sexual molt més. A Europa l'abús sexual té prevalença del 20% i en l'àmbit de la discapacitat pot ser el 40-60% i a d'altres continents, com a l'Àfrica sobrepasa el 50%. Tenim un gran desconeixement de l'abast del problema, problema que afecte molt a la dignitat de la persona. Un 90 % dels abusos són comesos per l'entorn de confiança de la persona.

Atenent a les persones amb discapacitat intel·lectual que han patit abusos

En referència a les persones amb discapacitat Intel·lectual, al 2011 entren en contacte amb DINCAT. Comencen un programa d'abusos amb discapacitat

intel·lectual. Han fet molt treball amb persones, familiars i entitats. Ajuden a les entitats a establir protocols per treballar la sexualitat i evitar els abusos.

Per donar una resposta més global a aquesta realitat han desenvolupat el SAS-DI, l'any 2014, conjuntament Dincat (Israel Belchi), Aspanin (Gemma Deulofeu) i la Fundació Vicki Bernadet (Laia Alamaný). És un Servei d'Atenció en Sexoafectivitat en l'àmbit de la Discapacitat (SAS-DI), amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona i el Ministeri de Sanitat, Benestar Social i Igualtat. Treballen l'atenció a la sexualitat de persones amb discapacitat, especialment de les persones involucrades en situacions d'abusos sexuals, fent un abordatge global, atenent a tothom que estigui involucrat en la situació detectada: víctima, agressor, persones amb conductes inadequades, males praxis.

En el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual, es comença avaluant les capacitats de les persones, suports que necessita, i proposen la intervenció més adequada: terapèutica o socioeducativa per tal que pugui gaudir en un futur de la sexualitat de forma positiva. Molts cops les famílies se senten soles en l'educació sexual dels seus fills podent arribar a dur a terme pràctiques que no són les més adequades. Esperen l'any vinent poder ampliar la seva capacitat de resposta.

Atesa la major complexitat per poder intervenir amb aquestes persones, la metodologia i el treball terapèutic s'ha adequat a les necessitats i nivell de suport dels/es usuaris/es. Aquest col·lectiu és quatre vegades més vulnerable a patir situacions de maltractament i abús, per tant, és important accedir a un tractament que permeti l'elaboració del trauma i la recuperació socio-psicològica, així com, aprendre eines d'autoprotecció davant de noves situacions de victimització.

Un estudi sobre la victimització de persones amb discapacitat intel·lectual

Alhora han iniciat amb la Universitat de Barcelona i el Dincat un estudi de victimització de persones amb discapacitat intel·lectual. Passen enquesta i treballen els problemes que apareixen. Estudien 6 victimitzacions (delictes comuns, entre iguals, per cuidadors, exposició a la violència, victimització sexual i internet i xarxes). Ho fan perquè en funció de la victimització viscuda la persona té més probabilitat de viure més victimització: polivictimització. Demana voluntaris per

l'estudi. Alhora els ajuden a tenir el suport. Es un estudi de tot Catalunya: necessiten 400 persones.

Col·laborant amb el protocol per a l'abordatge del maltractament a persones amb discapacitat

Per últim la Laia informa que l'ICASS ha iniciat l'elaboració d'un Protocol per a l'abordatge del maltractament a persones amb discapacitat, que garantirà una atenció de qualitat davant d'aquestes situacions. Hi participen per part de la Generalitat els Departaments de Benestar Social (DGAIA, ICASS, Dona), Salut, Justícia, Treball, Ensenyament i Interior, el TSJC- Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, FSC- Fiscalia, ONCE, DINCAT, ECOM, FESOCA, ACAPPS, Coordinadora Profunds, FEPCCAT. Aquest any s'han fet reunions de grups de treball amb representants d'aquestes entitats i s'està treballant en el protocol definitiu. Es vol evitar la revictimització, treballant aspectes com la prova de voluntat constituïda, l'avaluació de les capacitats, el paper dels diferents professionals (mossos, EAT Penal, etc.) alhora de fer entrevistes, i tant per a víctimes com per a agressors que presentin discapacitat física, intel·lectual i/o sensorial.

Edgar Vinyals ens anima a "TRENCAR EL SILENCI" i senyala com les dades esfereïdores que ens ha mostrat la Laia sobre victimització i abús en persones amb diversitat funcional ens han d'animar a participar a l'estudi. Veiem que poc a poc es van desplegant estratègies per fer front a diferents aspectes de la sexualitat, també davant la victimització i l'abús, integrant el dret a la llibertat amb el dret a que les relacions siguin consentides i a posar límits. Com diu Juan Caminas, antropòleg de la llibertat, entre el paternalisme i l'abandonament, ens anima a trobar l'equilibri pel dret a experimentar, viure la sexualitat.

Una aproximació a l'atenció de la sexualitat dels joves i les joves amb problemes de salut mental,

A càrrec de la Sra. Lucia Estrella Serra, coordinadora de l'Associació Sòcio-Cultural Ràdio Nikosia.

Tota sexualitat és diversa

Lucia ens parla des de l'Associació Socio-Cultural Radio Nikòsia, entitat que desenvolupa des de fa 10 anys nous espais de socialització i inclusió social per a les persones amb problemes de salut mental. Emet en directe el programa de ràdio realitzat per persones que han estat diagnosticades amb problemes de salut mental mirant de mantenir l'equilibri entre la bogeria i la cordura, fent moltes activitats obertes entre persones amb sofriment mental i sense.

L'exercici que ens proposa consisteix a entrar a pensar en el comú sobre la sexualitat, a partir de l'evidència de que tota sexualitat és diversa i és posiciona en no voler parlar en nom de ningú, d'acord al lema "res per nosaltres sense nosaltres". Però ens aporta reflexions des de la seva pertinença al col·lectiu Nikòsia.

La sexualitat és molt central en la vida humana. Des de la psicoanàlisi hi ha prejudici... tot té a veure amb la sexualitat; potser és exagerat, però sí és un element molt important de cada persona.

També parteix de la constatació de que hi ha molt tabús, dificultats, i perills al voltant de la sexualitat.

Acompanyar a la sexualitat a les persones amb discapacitat intel·lectual, sense infantilitzar

Alhora, s'estan articulant respostes a les necessitat d'acompanyament a persones amb necessitats particulars. El que es veu també però és que s'ofereixen suports però des d'una posició infantilitzant, totalitzant. Cal treballar perquè la persona pugui sostenir la seva particularitat, la seva estructura ioica, tot i necessitar suports.

En les relacions necessitem instituir, posar regles bàsiques, i ho fem des del nostre marc estructural, que és aquest sistema capitalista, patriarcal, masclista, jeràrquic, heterosexual... aprenent en aquest context que ens porta a aprendre a mantenir allò que és aparença normal i a separar ment i cos. El procés d'aprendre a conèixer el que cada persona vol a nivell sexual, el que li és plaent o no... és un procés complex, i que el fem tots i totes, dins el context indicat.

La formació en sexualitat, conquistant l'espai públic

Es fa difícil trobar espais on poder entendre la pròpia sexualitat, tot i ser un procés comú. Tots necessitem fer una connexió amb el nostre cos-ment-emoció. Però aquesta preparació no la rebem dins de la nostra formació.

Iniciem aquest procés en la joventut, però hi ha manca d'espais de confort, d'intimitat, on poder apropar-se de forma segura a la sexualitat i a l'erotisme. Aquesta introducció està passant allunyada d'una certa presència pública... tot i que és un tema públic, en el sentit de aspecte comú per a tots...

Tot i així, estem començant a parlar, a esquarterar un sistema patriarcal en què la divisió de gèneres ha mantingut aquesta estructura en lo privat. És un moment esperançador, és revolucionari, però queda molt per fer per arribar a establir estatut de normalitat per a totes les persones i diversitats...

La sexualitat també és joc i diversió

Per altra banda, a part de les situacions de maltractament o d'abús, no ens hem d'oblidar que la sexualitat també és joc, erotisme, performance a l'hora de construir la nostra sexualitat, i de que podem construir-la de formes molt diverses.

Beatriz Preuats (filòsofa feminista) ha estudiat l'arquitectura de l'espai; ens indica, com analitzant la distribució de l'espai es mostra com construïm el nostre cos i la nostra identitat. Els moviments feminista reclamen aquest contacte amb el propi cos fora dels prejudicis i les normes, les construccions del cos vist en espai públic.

Alhora ens anima a repensar com podem acompanyar als joves a descobrir com estimular els sentits, més enllà d'una sexualitat centrada en lo genital; com acompanyar-nos a establir altres realitzacions.

Per últim rescata experiències novedoses que miren de posar en valor les seves ganes i desitjos de crear espai de joc:

- Col·lectiu “*Yes we fuck*” post up de Vídeo Independent.
- *Projecte Somateca a Madrid en el Centre Reina Sofía. Cuerpos abyectos entrelazando vidas. Jornadas crip-queer.* On la vulnerabilitat de les persones es presenta com un valor, creant un espai on analitzar diversitat, sexualitat, malaltia, cures i afectes a la recerca d'unes vides que valguin la pena ser viscudes.
- Cossos Inadequats, del MACBA, Beatriz Preuats. Seminari Corpografies: Cossos Inapropiables, cos i textualitat.

Edgar Vinyals recull l'aportació subratllant que “TOTA SEXUALITAT ÉS DIVERSA”. Lucia, pensant i repensant, ens allunya de la diversitat física i mental i ens acosta a la sexualitat des d'allò comú i des d'allò compartit. Ens parla de la institucionalització, de com les persones hem de tenir en compte de des de quin context cultural i social estem parlant sobre sexualitat, context cultural que marca que és un cos normal i que es una sexualitat normal, què ens fa sentir plaents i desplaents, en què ens sentim còmodes i en què no. I aquí la importància de compartir des de lo individual, de col·lectivitzar l'experiència i obrir el debat en altre espais més aliens, no propis.

Debat

La sexualitat és una energia vital essencial a l'ésser humà de la qual, en el nostre context social, encara costa parlar-ne. No estem acostumats a parlar de la pròpia sexualitat com un aspecte més de la vida. En les relacions quotidianes ens costa parlar de la nostra sexualitat i de com la compartim amb els altres; si és parla és des dels models imperants de com ha de ser la sexualitat, no de com la vivim en la realitat, amb els nostres encerts i dificultats.

Després de les exposicions complementàries que ens han fet repensar la pràctica i la vivència es continua amb un espai de debat. S'aborden diferents temàtiques:

- La figura de l'assistent/a sexual, quan iniciar el procés?
Es comenta que ha de ser una decisió de la persona que presenta diversitat funcional, procés en que pot rebre el suport de la persona del seu entorn en qui ella hi té confiança, però que ha de ser en el moment i forma que la persona decideixi.
- Es va parlar la jornada de l'any passat com les joguines eròtiques per a persones amb diversitat funcional són més cares que la resta. Caldria presentar petició al Síndic de Greuges perquè les ajudes PAO incloguessin aquest material. Ampliem informacions:
  - Hi ha un projecte de l'Escola de Disseny per crear un vibrador femení inclusiu.
  - A Estats Units hi ha molta oferta de jocs eròtics inclusius.
  - La Gemma Deulofeu, des del programa FEAS, ha fet recerca tant de pornografia adequada com de joguines eròtiques. La dificultat d'aquestes últimes son el preu. Per altra banda, davant de necessitats específiques treballa amb la terapeuta ocupacional per adaptar els productes.
  - La botiga de joguines eròtiques KITSCH orienta sobre productes inclusius.
- Com abordar la negativa de la família davant de les relacions sexuals?

És un problema difícil d'abordar. Quan l'usuari vol gaudir de relacions sexuals i la família es nega es pot presentar denúncia a Fiscalia conforme s'està negant un dret fonamental a la persona.

Però els diferents serveis presents indiquen que intenten treballar amb la família l'acceptació de la necessitat/dret de la persona, ja que la persona amb discapacitat acaba fent cas a la família.

Tot i així s'assenyala que com a professionals, des dels diferents serveis que atenen a persones amb diversitat funcional, hem de prioritzar està al costat de qui és l'objecte d'atenció: la persona amb discapacitat i els seus dret, encara que a vegades comporti ser transgressor.

Estem tots d'acord en que cal fer una tasca d'informació-formació a les famílies sobre aquest dret fonamental.

- Pensant amb persones amb trastorn mental sovint es comenta el fet que hi ha medicació que a vegades dificulta el gaudir de la sexualitat. En aquests casos els ponents el que aconsellen és poder-ho parlar amb el professional referent de l'àmbit de la salut mental. La dificultat està en disposar del temps suficient per realitzar entrevistes en sentit ampli, no sols centrada en la pressa de medicació.
- Com actuar quan detectem abusos sexuals per part de persones molt properes?
  - Davant d'una situació d'abús, l'actuació a realitzar és: si és possible abans de 48 o 72 hores anar a l'hospital, en cas de Barcelona, a l'Hospital Clínic. Quan no hi ha evidència, però sí símptomes comunicar-ho a Fiscalia (Ciutat de la Justícia) i el jutge de guàrdia ha de valorar la situació. En tot cas és recomanable iniciar l'actuació fent consulta a l'Oficina d'Atenció a la Víctima, i recollir el màxim d'informació de la persona del que ha passat i sobre la persona (informació social, mèdica, personal) com a prova reconstituïda, ja que el judici pot trigar 5 anys i pot ser que la persona ja no recordi detalls.
  - Es reflexiona també sobre el risc implícit de victimització del cuidador, ja sigui familiar o professional: Es difícil trobar la posició adequada entre acompanyar i posar límits a la intimitat, tant de la persona atesa com del cuidador. És un procés que cal acompanyar, i s'assenyala com a molt important el treball en equip/grup per garantir atendre des del respecte (que

és bàsic) i diferenciant que és teu i que és de l'altre en tots els àmbits de la vida, i el sexual més.

- Des de la residència Vigatans expliquen que quan apareix un conflicte al voltant dels límits entre residents i cuidadors/es molts cops és perquè hi ha una necessitat que no s'ha tingut en compte i a la que cal donar-li espai; a Vigatans aquesta temàtica s'aborda des d'infermeria.
- Per continuar avançant defensem una formació sexual oberta a tothom i al llarg de la vida.

Valoració

Valorem positivament l'espai generat avui, tot i que l'assistència de persones ha estat inferior a la prevista (30 persones). Es considera, pels assistents, molt important que es tracti aquest tema ja que és un tema que no s'aborda generalment.

Ha estat un espai comú de diferents, a on hem pogut treballar de forma horitzontal i oberta sobre el dret a la sexualitat des de la diversitat de situacions i opcions.

La valoració ha estat molt positiva. Així ho mostren les 13 enquestes recollides. !0 persones de les 11 venen de Barcelona (3 de Ciutat Vella) i 2 de fora de la ciutat.

Totes les persones que contesten indiquen que és interessant tractar aquest tema perquè és un dret de tothom i tractar-lo aporta apertura, sent imprescindible pes serveis d'oci. L'Espai de Debat permet participar de forma propera, conèixer experiències i recursos (especialment la figura de l'assistent sexual)

Són temes que hem d'anar rescatant de la privacitat i construint amb altres persones, per anar trencant tabús i limitacions (en pobles petits, les pressions per mantenir aquest dret amagat, ja sigui des d'estaments de l'església retrograda, ja sigui des del control social veïnal, encara són més grans que a ciutats més grans). Hi ha la impressió compartida de que cal anar generant espais de debat similars, al voltant de la sexualitat, la dignitat i l'autonomia, difonent la informació i creant xarxa d'associacions i/o espais comuns per poder compartir i debatre.

Altres activitats

Exposició fotogràfica “Cooperem en la Diversitat”

Del 10 de novembre al 24 de desembre.

Aproximació artística a les relacions afectives-sexuals de les persones amb diversitat funcional, centrant-nos en la seva expressió, a través de l'art (fotografia, poesia...):

- **“CAPACITATS”, de ASPAYM Catalunya.** Reportatge realitzat per la fotògrafa Núria Prieto. Vol ser una contribució en la lluita per una societat que reconegui i respecti els drets de les dones i el homes amb diversitat funcional com a éssers sexuats, feliços i amb capacitat de desenvolupar-se plenament.
- **“DONADORA D'AMOR”, de ASPAYM Catalunya.** Reportatge fotogràfic realitzat per Simone Cerio. Mostra el viatge d'un jove de 27 anys i afectat d'espina bífida, cap a l'encontre amb Debora, dins la campanya “Love Givers” per regular la professió d'assistent sexual a Itàlia.
- Poemes **“Fusió d'Ànimes”** de Maria Clemente Martori.
- Es disposa un **espai lliure per penjar poesies.**

Valoració

El fet de crear diferents espais ha estat molt suggerent. Les imatges han pres molta força en la distribució de l'espai. Alhora, el lloc a on es situen les fotografies, davant de la sala gran del Casal de Joves, a on es realitzen moltes activitats, facilita el seu visionat.

Hi ha assistit, en el conjunt dels dies, unes 200 persones.

Complementar les exposicions amb poesies ha permès endegar en altres formes d'expressió artística al voltant de les relacions afectives i la sexualitat.

El material s'ha presentat alhora en Braille.

Taller per a joves “En el lleure o de marxa, aprèn a estimar-te: pots decidir”

Dimarts 18 de novembre, de 10 a 12 h, dirigit a grups d'IES.

Dimarts 18 de novembre, de 18 a 20 h, dirigit a grups de lleure.

Dirigeix: Adults de la residència Vigatans, programa Canviem-ho del Servei d'Atenció a Homes de l'Ajuntament de Barcelona, Amputats Sant Jordi, tècnica de del Districte i IMD.

Reflexió al voltant de com tenir recursos personals per poder, de forma empàtica, defensar la teva decisió en el teu grup. Parlarem, des d'experiències en primera persona, de situacions que es donen en temps d'oci i en els grups: jocs i conduccions perilloses (els skates, les bicis, les motos, els cotxes), relacions abusives,... i com el model patriarcal, masclista i desigual promou respostes poc segures cap a un mateix i els altres.

Dinàmica proposada

- Benvinguda i presentació dels conductors del taller.
- Contextualització del taller: El dret al lleure, els i les joves amb discapacitat i les capacitats diverses. L'experiència d'esportistes amb diversitat funcional com Álvaro Bayona (nedador) i Urko Carmona (escalador).
- La necessitat de saber-nos protegir, tot gaudint del que volem fer: Vídeo de 3m de Tommy Carrol (noi cec que fa skate de forma segura); l'experiència del Carlos Tomàs (la imprudència dels altres ens pot afectar); l'experiència de l'Amadeo Ferrer (com expressar l'enfado i el sentir-nos sense sortida).
- Descubrim noves capacitats i oportunitats a partir de la diversitat, l'experiència de Dani Gallardo.
- Debat, preguntes
- CANVI D'ENQUADRE: Dinàmica en grups per treballar el model patriarcal i la masculinitat tòxica i veure de quina manera aquest ens porta a mantenir conductes de risc. Reflexió i conversa conjunta.
- Cloenda: Vídeo de Nick Vujcic per reflexionar sobre la fortalesa i les debilitats de tots i totes.

Idees força

Les idees força a treballar són:

- M'he d'estimar primer a mi i respectar als del meu voltant. Accions sanes.
- Prendre consciència del risc.
- Saber dir no: això no em ve de gust, per aquí no hi vull anar, ...
- Descarregar la ràbia, la frustració de forma que no ens fem mal, ni a nosaltres ni als del nostre voltant.

El clima generat permet obrir la conversa amb els joves, en un entorn distès i de confiança, que permet apropar les persones i trencar tòpics. Els conductors busquen en tot moment crear un clima de diàleg i confiança, d'apropament, tot i la diversitat d'edats i situacions.

Participació

Al matí hi ha participat 54 joves d'entre 13 i 17 anys de l'IES Pau Claris i de l'IES Verdaguer i 18 adults. Entre els adults hi ha 4 mestres dels instituts i adults de la residència Vigatans, del Centre Ocupacional Sínia, del Programa Canviem-ho del Servei d'Atenció a Homes de l'Ajuntament de Barcelona, d'Amputats Sant Jordi, de Franja Raval, del Casal de Joves Palau Alós i del Districte i IMD.

A la tarda hi ha participat 24 joves del grup de Franja Raval, d'entre 12 i 16 anys i 10 adults, dels mateixos espais.

Valoració

Al matí es crea un bon clima de treball i diàleg. A les avaluacions recollides entre els 24 joves, els nois i noies consideren el taller molt o bastant interessant, clar, útil i pràctic, i que les explicacions han estat clares i han captat la seva atenció.

A la tarda també es crea una bona dinàmica de treball, tot i que les avaluacions recollides a 21 joves si bé continuen valorant molt interessant i clar el taller, s'orienten més a valorar-lo bastant pràctic, útil i clar i que ha aconseguit captar bastant la seva atenció.

El que més ha agradat en les dos sessions han estat les experiències personals, les explicacions i els vídeos, la dinàmica sobre masculinitat i el poder contrastar diferents punts de vista.

Els hi ha aportat de positiu: pensar en que tots i totes podem passar per un accident de trànsit. Que hi hagi gent que no es preocupi de les conseqüències que pot tenir no anar segur al carrer o a la vida quotidiana; veure com les persones amb discapacitat poder fer tant i tenir tant esperança per viure; conèixer el que senten les persones amb discapacitat, com viuen, sentir-nos més a prop; apreciar més les dificultats que tenen la gent amb discapacitat; alhora valorar la importància del lleure; i l'anàlisi de l'estadística on es mostra com els homes viuen més situacions de risc.

Els organitzadors pensem que a la tarda per atraure als casals i grups de joves cal realitzar una dinàmica més activa.

Taller per a joves “Aprèn a conèixer-te i a afirmar-te en les relacions personals, des de la teva diversitat”

Dimarts 25 de novembre, de 10 h a 12 h, dirigit a grups de IES.

Dimarts 25 de novembre, de 18 h a 20 h, dirigit a grups de lleure.

Dirigeixen: Centre Ocupacional Sínia, TEB Raval, i tècnica del Districte de Ciutat Vella.

Amb la participació de: Residència Vigatans, Centre Ocupacional Sínia i veïns de la Comissió de persones amb Diversitat Funcional del Casc Antic.

Reflexió al voltant de com apropar-nos de forma tranquil·la al que jo sento sabent que som diversos en formes d'atracció, en diversitat sexual, en diversitat funcional, en diversitat d'orígens. I des del respecte a nosaltres i a les nostres capacitats, relacionar-nos amb els altres.

Dinàmica proposada

La dinàmica realitzada és la següent:

- Benvinguda i presentació de les conductores. Presentar l'activitat.
- Publicitat i estereotips: vídeo i debat.
- Orientació sexual: vídeo i debat.
- Relacions positives – comunicació: vídeo i debat.
- Relacions i noves tecnologies: vídeo i debat.
- Experiències personals: Jaume i Romina (potser alguna més).
- Debat i avaluació.
- Presentació de “La tarda jove” del PASSIR.
- Visita a l'Exposició.

Idees força

Les Idees força a treballar són:

- Promoure fixa l'atenció en allò que ens acosta i compartim.
- Reconèixer que les persones tenim necessitats emocionals similars independentment de les nostres capacitats.
- Reconèixer els estereotips que ens transmet la publicitat.
- Treballar el respecte a les diferents orientacions sexuals.
- Reflexionar entorn la importància de la comunicació per tal de que es donin relacions positives.
- Reflexionar entorn la influència i els diferents usos que podem donar a les noves tecnologies en les nostres relacions.

Assistència

Al matí hi ha assistit 42 persones, 25 joves de 3è d'ESO de l'IES Pau Claris, i 17 adults. Els joves venien acompanyats de 2 professores. Els 15 adults restants provenien del Centre Ocupacional Sínia, de la residència Vigatans, del PASSIR, del TEB Raval, Amputats Sant Jordi, del Casal de Joves Palau Alós i del Districte i IMD. Resta pendent un taller amb l'E.E.E. Fàsia de l'Eixample.

A la tarda hi ha assistit 27 persones, 8 joves i 19 adults. Els joves són del taller de fotografia de Finmatum i del taller de ràdio del Casal de Joves Palau Alós. Els adults tenen són del Centre Ocupacional Sínia, del TEB Raval, de la residència Vigatans, del Casal de Joves Palau Alós i del Districte i IMD, del TARDA:

Valoració

Al matí es crea un bon clima de treball i diàleg, tot i que la temàtica d'aquest taller és més íntima que l'anterior i que la presència de les professores pot influir en crear un clima de confiança. A les avaluacions recollides entre els 19 joves, els nois i noies consideren el taller molt interessant i molt útil, i bastant clar i pràctic, i que han captat bastant la seva atenció.

El que més ha agradat ha estat les experiències personals, les explicacions i els vídeos, l'exposició i la participació de tothom, en la mateixa línia que el primer taller.

Els hi ha aportat de positiu: Acceptar a totes les persones com són, poder aprendre de l'experiència d'altres persones, humanitat, entendre i saber més de sexualitat, com prevenir malalties, aprendre moltes coses sobre els anticonceptius i com els hem d'utilitzar, saber que la gent discapacitada també pot tenir relacions amoroses.

A la tarda el grup de joves que havia de venir no ha pogut assistir, de manera que hem realitzat el taller amb els 8 joves dels tallers de fotografia i ràdio. S'ha creat també un clima de confiança i complicitat.

Els organitzadors pensem que a la tarda per atraure als casals i grups de joves cal realitzar una dinàmica més activa.

El joves del taller Finmatun han elaborat aquest audiovisual que transmet el clima de treball i complicitat aconseguit durant els tallers.

<https://radioalos.wordpress.com/2014/11/21/passe-diversitat-funcional>

I els Joves del Taller de ràdio del Casal de Joves Palau Alós han realitzat 3 entrevistes al voltant de les Jornades:

1. Entrevista a un noi i a una noia de Franja Raval el 21/11/2014

<https://radioalos.wordpress.com/2014/11/21/diversitat-funcional/>

2. Entrevista realitzada al Carlos de la residència Vigatans el 25/11/2014

<https://radioalos.wordpress.com/2014/12/05/jornada-diversitat-funcional/>

Festa de cloenda: Teatre social i Dansa Integrada al Palau Alòs

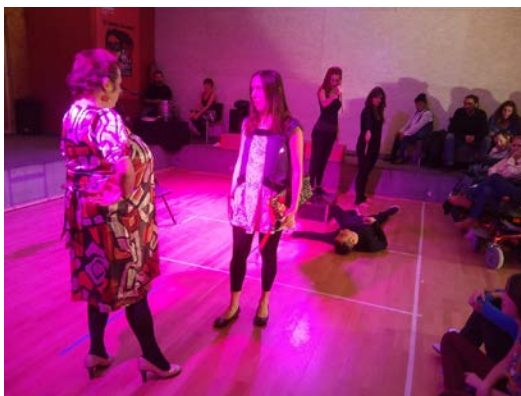
Celebrem la feina feta en les Jornades amb una tarda dedicada a l'art: teatre i dansa. Celebrem el Dia Internacional de les persones amb discapacitat, que es celebra el dia 3 de desembre, fent festa.

A càrrec del Casal de Joves del Palau Alós i dels equips Franja.

Obra de Teatre "Ella"

ELLA és un muntatge de la Companyia Brots, sorgida del taller de teatre de Pallapupas i Ràdio Nikòsia, que explica la història d'una jove, el diagnòstic de la qual l'hi impedirà assolir el seu millor desig: fer teatre.

La proposta es basa en la tècnica del teatre de l'oprimit, i aconsegueix la participació activa del públic, trencant estigmes i proposant finals diferents a la situació presentada.

Dansa Integrada amb joves del districte

Proposta del Grup de Dansa - Teatre Liant la Troca, inspirat en el lema de les Jornades i que provoca compartir moviment i dansa amb joves i persones amb diversitat funcional del districte.

El públic s'activa i participa plenament de la proposta.

Valoració

Hi ha molta aflluència de públic (prop de 50 persones) i el bon ritme, so i moviment provocant un sentiment d'encert de la proposta com a bon final de feina i bon espai de festa per celebrar la lluita col·lectiva en defensa dels drets de les persones amb diversitat funcional.

Valoració global

En total han participat unes 450 persones al seguit d'activitats i espais.

La participació a les diferents activitats ha estat més regular que l'any passat. Així, als tallers del matí hi ha assistit joves de dos instituts de districte (i resta pendent un taller amb l'E.E.E. Fàsia de l'Eixample), i a la festa de cloenda hi ha hagut també bona participació, tant d'adults com de joves, com és el cas de les joves de Franja del Convent de Sant Agustí.

Considerem que de cara a l'any vinent pels tallers de tarda la proposta ha de ser més dinàmica, no tant d'estar asseguts, però sí de continuar provocant l'intercanvi i la comunicació.

S'ha establert una sinèrgia molt positiva entre les entitats i serveis que hem participat en l'organització de les activitats, millorant en la distribució de la feina i en la concreció de les propostes.

En conjunt, la diversitat d'activitats i propostes generades han aconseguit millorar el coneixement dels joves sobre la temàtica de les jornades, alhora d'apropar-los a la diversitat funcional a partir del diàleg sincer i proper amb persones i associacions d'aquest àmbit, trencant barreres i creant vincles.

Documents d'interès

Publicacions

- Escala SIS d'intensitat de suports; Escala GENCAT.
- LÓPEZ SÁNCHEZ, Félix. (2000): Sexualidad en personas con discapacidad intelectual.
- LÓPEZ SÁNCHEZ, Félix. (2013): Sexo y afecto en personas con discapacidad. Madrid: Biblioteca Nueva.
- ALLUÉ, M. (2003): «El sexo también existe: discapacidad y sexualidad», a GUASCH, O.; VIÑUALES, O. (eds.): Sexualidades: diversidad y control social, Barcelona: Bellaterra, 2003, pp. 379-403.
- VILAR, O.; ROS GUITART, R.; SALA MUSACH, I. (2008): Tots som iguals i alhora diferents: manual d'educació sexual per a discapacitats. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- DEULOFEU, Gemma i CLOS, Clara (2014, març): Sensuales. Editorial Comanegra.
- GRANJA, Francesc (2013): El hombre que aprendió a vibrar. Ed. Luciérnaga.
- CARRANZA, Maite (2010): Paraules emmetzinades. Barcelona: Editorial Edebé. Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil 2011.

Enllaços

- DIXIT: Sexoafectivitat de les persones amb discapacitat i diversitat funcional. Conjunt de publicacions, articles, recursos web i entitats que ajuden a reflexionar sobre les necessitats i les vivències afectives i sexuals de les persones amb discapacitat i diversitat funcional, (Publicat el 04/06/2014) Dixit.gencat.cat [SEXOAFECTIVITAT](#)
- Guia de Salut Emocional, 2. El treball de la salut emocional en les entitats juvenils educatives. Pàg.6,7. [Salut emocional - CJB](#)
- Web Previndin (Prevención Violencia Discapacidad Intelectual). La Asociación Lectura Fácil ha colaborado en la elaboración de la página web sobre sexualidad dirigida a personas con discapacidad intelectual. En la web se explica de forma clara aspectos como las enfermedades de transmisión sexual, los anticonceptivos que existen, explicaciones sobre el amor y el sexo o sobre qué es la violencia, etc. Previndin es un proyecto de la Federación de

asociaciones de vecinos de La Rioja. El objetivo de este proyecto es prevenir la violencia hacia las personas con discapacidad, entre ellas la violencia sexual y de género. Los contenidos de la web siguen las pautas de Lectura Fácil, y han contado con la supervisión y aval de la Asociación Lectura Fácil.

[Web previdin](#) / [Web Associació lectura fàcil](#)

- Es parte de la Vida. Material de apoyo sobre educación sexual y discapacidad para compartir en familia (PES - iiDi - UNFPA – UNICEF). [Es parte de la vida](#)
- Promoción de la salud sexual. Recomendaciones para la acción (Guatemala, 2000). [Promoción de la salud sexual OMS - 2000](#)
- Grup de Reflexió d'Ètica Aplicada del Consorci de Serveis Socials de Barcelona, 2013: Diversitat funcional, afectivitat i sexualitat, Algunes qüestions ètiques que plantegen les relacions afectives i sexuals de les persones amb diversitat funcional amb necessitats de suport extens o generalitzat que viuen en residències. [Diversitat funcional, afectivitat i sexualitat](#)
- Sex assistant: assistència sexual en diversitat funcional. [Asistencia sexual en diversidad funcional](#)
- Mitología de la sexualidad especial. [Mitología de la sexualidad especial](#)
- Pro Infirmis. [Associació Pro Infirmis](#)

Pel·lícules i documentals

- INTOCABLE, Olivier Nakache, Eric Toledano, 2011. Philippe, un aristòcrata que s'ha quedat tetraplègic a causa d'un accident de parapent, contracta com a assistent personal a domicili en Driss, un immigrant d'un barri marginal que acaba de sortir de la presó. Tot i que, a primer cop d'ull, no sembla la persona més indicada, acaben aconseguint que convisquin Vivaldi i Earth Wind and Fire, l'eloqüència i la jovialitat, els vestits d'etiqueta i el xandall. Dos mons enfrontats que, poc a poc, coincideixen fins a crear una amistat tan divertida i sòlida com inesperada, una relació única. (FILMAFFINITY) [Filmaffinity - Intocables](#)
- LAS SESIONES, Ben Lewin, 2012. Mark O'Brien (John Hawkes), un poeta i periodista tetraplègic i amb un pulmó d'acer decideix que, als seus 38 anys, ja és hora de perdre la virginitat. Amb l'ajuda del seu terapeuta i l'orientació d'un sacerdot (William H. Macy), Mark es posa en contacte amb Cheryl

Cohen-Greene (Helen Hunt), una profesional del sexe. (FILMAFFINITY).

[Filmaffinity - Las sesiones](#)

- NACIONAL 7, Jean-Pierre Sinapi, 2000. A Julie, una enfermera inexperta, se le confía el cuidado de René, un hombre que sufre una complicada enfermedad degenerativa que le provoca un comportamiento irascible e insoportable. René confiesa a la joven que desearía hacer el amor con una mujer antes de que su enfermedad avance y le imposibilite tener relaciones sexuales. Propone a la enfermera que le busque una chica dispuesta a hacerlo. Julie accede y se pone a buscar la mujer idónea entre las prostitutas de la zona. Una vez consumado el acto, René se transforma en una persona encantadora ante la sorpresa de todos. A partir de ese momento, el resto de los enfermos intentan buscar una explicación lógica a tal metamorfosis psíquica. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - Nacional 7](#)
- EL LADO BUENO DE LAS COSAS, David O. Russell, 2012. Tras pasar ocho meses en una institución mental por agredir al amante de su mujer, Pat (Bradley Cooper) vuelve con lo puesto a vivir en casa de sus padres (Robert De Niro y Jacki Weaver). Determinado a tener una actitud positiva y recuperar a su ex-mujer, el mundo de Pat se pone del revés cuando conoce a Tiffany (Jennifer Lawrence), una chica con ciertos problemas y no muy buena fama en el barrio. A pesar de su mutua desconfianza inicial, entre ellos pronto se desarrollará un vínculo muy especial que les ayudará a encontrar en sus vidas el lado bueno de las cosas. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - El lado bueno de las cosas.](#)
- YO, TAMBIÉN, de Antonio Naharro, Álvaro Pastor, 2009. Daniel, un joven sevillano de 34 años, es el primer europeo con síndrome de Down que ha obtenido un título universitario. Comienza su vida laboral en la administración pública donde conoce a Laura, una compañera de trabajo sin discapacidad aparente. Y se enamora de ella. (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - Yo también](#)
- LARS Y UNA CHICA DE VERDAD, Craig Giulespie, Nancy Oliver, 2007. Lars (Gosling), un joven muy dulce y muy tímido que vive con su hermano (Schneider) y su cuñada (Mortimer), lleva, por fin, a casa a Bianca, la chica de sus sueños. Lo malo es que se trata de una muñeca que compró en Internet, aunque él la trata como si fuera una mujer real. Aconsejada por una doctora

(Clarkson) y con la intención de ayudarlo, su familia decide seguirle la corriente. (FILMAFFINITY). Filmaffinity. Lars y una chica de verdad [Filmaffinity - Lars y una chica de verdad](#)

- BAILO POR DENTRO, Damien O'Donnell, 2004. Michael se ha resignado a una vida tranquila en la Residencia para Discapacitados Carrigmore, hasta que el díscolo Rory O'Shea entra en escena. Roy tiene un plan que les permitirá darle la vuelta al sistema y conseguir su propio piso, a pesar de que ambos están confinados a una silla de ruedas. Con la ayuda de la guapa aunque inexperta Siobhan (Romola Garai) emprenderán una experiencia inolvidable. La amistad e independencia recién conquistadas les ofrecen la vida en bandeja, aunque no sin consecuencias imprevistas... (FILMAFFINITY). [Filmaffinity - Bailo por dentro](#)
- Documental: UNA HABITACIÓN PROPIA, 2001. Se expone en el documental el proyecto del Instituto Valenciano de Atención al Discapacitado (IVADIS), que decidió definir estrategias y acciones para el desarrollo y promoción de la salud sexual integral de las personas con discapacidad. [RTVE - UNED - Una habitación propia](#)
- Documental: ALMAS CON SEXO, 2006. El documental "Almas con sexo", rodado en España y Dinamarca, muestra cómo las personas con discapacidad de los dos países miran de desarrollar su vida sexual y sus afectos, muchas veces a pesar de la poca ayuda gubernamental. Ha estado premiado por el Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad. (DOCUMENTOS TV. TVE La 2) [Documentos TV - TV2 - 2006](#) / [Youtube - Almas con sexo](#)